

honoris causa, en af de meget faa danske, der er berømt i Udlandet, han, hvis „Flora“ hos mangen skøn Jomfru har aabnet Sansen for vor Natur, han, der som Pasteur for de smitsomme Dyre-Sygdomme, paa Plantepatologiens Omraade har ydet Jord-, Have- og Skovbrugeren Grundlaget for Plantens forebyggende Sundhedspleje, og som har kaldt de danske Landbrugsbotanikere til Live.

Det bør endnu tilføjes, at ogsaa Byens Kvinder vil have Glæde og Nytte af Bogen. Har man f. Eks. Bladlus paa Potteplanterne, lærer Sofie Røstrup, hvorledes de kan udryddes uden Tobaksrygning. Men er De, Frue eller Frøken, paa denne varme Sommerdag i Besøg paa Landet, kunde De ikke medbringe nogen bedre Gave til Vært og Værtinde end „Vort Landbrugs Skadedyr“.

Svend Mørk Hansen.

Vore Pigeboern.

Fortættelsesskoler i Tyskland, Svejts og Østrik, Beretning om en i 1897 foretagen Stipendiarejse af Anna Holsen.

III.

Den ovenfor skildrede „Hjemstavns-lære“ synes at være udelukkende eller dog væsentlig teoretisk. Som oftest har man dog et praktisk Grundlag for sin Undervisning, f. Eks. en Vuggestue eller en Børnehave til Øvelse og Lagttagelse for de Elever, man underviser i Pædagogik. Augusta Förster i Cassel har ved Siden af sine Handelsklasser indrettet en Butik, Lærerinde og Elever optræder her som handlende, mens Kunderne kommer fra alle de forskellige Afdelinger af den omfattende Opdragelsesanstalt, som ved Frk. Försters Initiativ er oprettet af Byens Kvindeforening. I Stuttgart, hvor ligeledes Kvindesagskvinderne staar for Styret, er det særlig Haandarbejdsundervisningen, der tiltrækker Opmærksomheden. „Bestyrerinden var vistnok sjelden dygtig og havde faaet en fortrinlig Uddannelse i sit Fag. Hun underviste selv i Tegning, Stille-lære og Haandarbejde, jeg tror i alle Afdelinger (kvindelig Industriskole, Husholdningsskole, Kogekursus og Børnehave i Forbindelse med praktiske Undervisningskursus for unge Piger og Mødre), men havde Læreripder til Assistance. Tegningen sættes her i direkte Forbindelse med Haandarbejdet, saaledes at Eleverne faar Anledning til selv at gøre Udkast til en Tegning, at overføre den paa Stoffet, bestemme Farver og udføre Broderiet, med et Ord, de bliver fuldstændig selvhjulpne. Med den Uddannelse, Skolen giver, bliver Eleverne skikkede til selvstændig at forestaa en Udstyrs- og Broderiforretning, og de opnaar ogsaa i Reglen gode Poster.“

Mest imponerende er, hvad Forf. oplyser om Forholdene i Basel. Her oprettedes i 1881 det „almennyttige Selskab“, en „Arbejdsskole for Kvinder“, der i 1895 blev overtaget af Staten. Der undervises i denne Skole dels om Formiddagen, dels om Aftenen. Undervisningsfagene er „Linsøm, Maskinsøm, Skrådersøm, hvidt Broderi, Kunstbroderi, Lapning og Stopning, Modepynt, Strykning, Tegning, Regning og Bogholderi, Pædagogik, Metodik, Sundhedslære og Sygepleje samt Kogning.“ Skolen havde — i denne By paa kun 90,000 Indbyggere — i 1896 1296 Elever. Selve Undervisningen beskrives som følger: „Skolebygningen virker vistnok imponerende ved sin Ælde og Soliditet, men har for Resten et alt andet end tiltalende Ydre. Saa meget behageligere bliver man derfor overrasket, naar man kommer indenfor. Lokalerne er store, lyse og udmærket ventilerede og man genfinder ogsaa her den samme gennemførte Sirlighed som overalt i Skolerne. I en Syskole, hvor der baade tilklippes Linsøm og Skrå-

dersøm, anses det vistnok for uund-gaaeligt, at forskellige Stoffer svømmer ud over Borde og Bænke, og at Affaldet kan fejles bort i Haugevis. Her saa man intet af den Slags, ikke Spor af Affald paa Gulvet, alt ryddedes straks bort.

Eleverne havde alle store hvide Forklæder til Beskyttelse for sig selv og Arbejderne. Ogsaa her mødtes jeg af dette tiltalende aabne, ligefremme, ukunstlede Væsen, som slog mig som saa karakteristisk for de voksne Skolepiger i Basel. Her mødtes Elever af alle Samfundsklasser.

Til Formiddagskursuset kommer dog mest bedre stillede Piger, til Aftenkursuset derimod saadanne, der allerede har Plads i en Forretning eller som syr uden at være fuldt uddannede. Om Aftenen kommer de navnlig for at lære at skære til.

Undervisningen i Skrådersøm i denne Skole fortjener navnlig Opmærksomhed baade med Hensyn til det metodiske og det rent faglige. Bestyrerinden af denne Afdeling er fuldstændig baade teoretisk og praktisk uddannet. Hun har saaledes først uddannet sig ved et af de første Syateliers i Paris og har derefter i Amerika forestaaet en stor Forretning. Da hun naar som helst kan faa en løn-nende Post i en Førsterangs Forretning, er Skolen nødt til at lønne hende ordentligt for at kunne beholde hende. Hun lønnes nu med 4000 fr., hvad der visselig ikke er for meget. Bestyrerinden for Linsømafdelingen har for Resten næsten samme Gage.

Elevernes første Arbejde er et Prøvestykke med forskellig Slags Søm som Knapul, Snørehul, Knappe, Hægter, Fiskeben, Rüscher o. s. v. Derefter lærer de at tage Maal, ridse og tegne Mønstre. Alle Former (Tailler) klippes i Gaze i formindsket Maalestok og prøves paa smaa Skabloner. De færdige Dragter var særdeles smagfulde, saa vel Snit som Udførelse gav Indtryk af at være Førsterangs, man saa, at det var Parisersnit.

De Elever, der er saa dygtige i Skrådersøm, at de kan betros Udførelsen af fremmed Arbejde, faar den fulde Arbejds løn.

Vi nærmer os her den egentlige Fagskole, faar ogsaa enkelte Steder et Glimt af den at se. I Zürich f. Eks. hører vi om en Fagskole for Dameskræddersøm og Lingeri, hvor Eleverne maa gøre Svendepøve. Vi faar at vide, at man ved disse Skoler er lige omhyggelig for ikke at sætte Arbejdsprisen ned og for at levere Arbejde af første Klasse. I øvrigt begrænser Frk. Holsen sine Undersøgelser til „saadanne Skoler, i hvilke unge Mennesker — Gutter og Piger — efter Fuldstændigheden af den almindelige Skolepligt ved Siden af deres egentlige Beskæftigelse modtager Undervisning i bestemte ugentlige eller daglige Timer.“

Paa dette Omraade er hendes Oplysninger saa udtømmende, at der for en Tid lang næppe af andre vil kunne føjes meget til. Derimod vilde det sikkert være overordentligt nyttigt, om danske eller norske Autoriteter kunde fremkalde en lige saa dygtig Studie over rene Fagskoler for Kvinder. Dette Spørgsmaal staar paa Dagsordenen herhjemme. Ogsaa her er det rejst af en Kvindeforening; og vi har vel ogsaa hos os en Del godt Arbejde at se tilbage paa. Men i een Henseende staar vi afgjort tilbage for vore tyske Søstre: vi har ikke som de formaaet at danne nogen fast Organisation, der kan samle de spredte Kræfter og optræde som en Enhed baade over for det offentlige, hvis Støtte er nødvendig for Skolernes Trivsel og over for de skolesøgende og deres Forældre. Dersom denne Opgaves Løsning skulde være forbeholdt Kvindernes Bygning, vil denne Institution betegne en glædelig Vending i Kvindesagen herhjemme.

Kirstine Frederiksen.

Fra Skolen.

Den danske Pigeskoles Aarsmøde er i Aar blevet et „Nordisk Pigeskolemøde“, der afholdes i Kristiania i disse Dage og lyder paa en rig Afveksling af Taler. Bl. a. taler der

Frk. Holsen om Fortættelsesskoler og Frk. Rønstrøm om „Samarbete mellem Nordens flickskoler“.

Seminarieskolen i Varde er vistnok den eneste Skole her i Landet, hvor Drengene syr og strikker sammen med Pigerne. Det gaar udmærket. Interessen er lige stor hos begge Køn og Dygtigheden! — ja desværre kan den ikke paa nogen Maade siges at være størst hos Pigerne.

Meningen?

Det er Frk. (eller Fru) Helga Johansen, der har spurgt, og vistnok er tusinde spørgende Tanker og tænksomme Spørgsmaal opstaaet derved hos de adspurgte Kvindesagsmennesker. For hundrede og halvfemsindstyvende Gang har vi gaaet i Rette med os selv og grundigt efterforsket vor Sags Retfærdighed og vor Arbejdsmaades Hel-dighed, og er komne til det Resultat, at den første er uden Lyde, og den anden ganske god — indtil H. I. giver klar og tydelig Anvisning paa en bedre.

Til det Spørgsmaal, hvilke nye Kræfter vi har at tilføre det udlevede Samfundsliv, siden vi tror os berettigede til at trænge os frem, kan vi svare helt simpelt uden alle „abstrakte“ Talemaader: vor Ret er den, som et lille Træ i Knop, der overskygges af et større, fuldt udsprunget, har til at bede det større om at bøje nogle af sine Grene lidt til Side, saa det ogsaa kan faa Lov til at udfolde sine Skud i de undergørende Solstraaalers Bad. Hvad Knopperne da vil aabenbare, derom har det lille Træ vel sine egne vakre Drømme, men spørger man det, svarer det smilende: „Vent og se!“

Ganske ilde anbragt er det at spørge jævne Mennesker om Helhedspræget af de Nydannelser, der vil ske i et Folk, naar en stor Mængde Evner, der før forgik i et Skyggelivs Dunkelhed, faar Lov til at udfolde sig under Frihedens Sol. — Kun en Profet tør forkynde saadant!

I Ordet Profet ligger Løsningen paa den Gaade, at det, som Helga Johansen af en ærligt glødende Sjæl tror og vil, ikke har fremkaldt nogen Varme hos os. Det er, som om hun ikke selv havde erkendt sit Kalds Helighed eller sin Tankes Storhed; thi det, hun forkynder, Kvindens Evne til at føre Menneskeheden tilbage — eller frem — til en naturlig Betragtningssmaade, af de i Verden forekommende Ting, er intet mindre end et nyt Evangelium, en ny Religion. Men den Profetinde, der vil forkynde en saadan, spørger ikke sit Folk koldt og fornemt: „Hvad er Meningen med eders meningsløse Færd?“ — Hun træder ud midt blandt Folket og forkynder med et af Kærlighed og Begejstring lysende Aasyn sit Evangelium, der slaar ned som Lyn og tænder som Ild. Saa meget har H. I. da fejlet, at den nye og vidunderlige Tanke, hun burde have sat som et lysende Fyr at styre efter ude i Fremtidens Mørke, den forekaster hun Nutiden som en For-dring.

Ved denne sørgelige Fejltagelse har hun, i det mindste for mit Vedkom-mende, opnaaet at vække, ikke min Begejstring, men kun min kritiske Sans, der tvang mig til at læse Artiklerne atter og atter, hvorved jeg fandt, ikke blot en saadan ægte Perle som Forsvaret for G. Brandes, men ogsaa nogle svagere Punkter, nemlig:

1) Det er ikke klart nok bevist, at Abstraktionsmanien er eneste Skyld i Krigens Bestaaen og al Verdens Uret og Haardhed.

2) Jesus var en Mand; der synes altsaa at være Fare for, at Mænd med det aandelige Forspring, som H. I. jo rigtignok synes at ville nægte dem, skal komme os i Forkøbet og selv gøre Ende paa Abstraktionsuvasen.

3) H. I. skriver, at det er Kvindens Egenhed, det ved Kvindeliv erhvervede Væsen, det nu forestaar at prøve som Samfunds-faktor — ak, ak — Kvindeliv, som for saa mange har været Slaveliv!

4) Er det ikke en Smule abstrakt

at sige, at Jesu Gerning var „Opposition mod Systemet“?

At udpille saadanne Svagheder af en Artikel, hvis Grund og Hensigt er god, er kun en ringe Glæde; men at høre saadanne Ord, som tænder Sjælens Ild, er jordisk Lyksalighed. — Derfor, dyrebare Helga Johansen, gaa ud i Ørkenen og lad Dem friste af den lede. Og naar De da føler, at intet af al Verdens Pragt og Skønhed formaar at overstraale Deres Kald, da kom tilbage at tale som den, der har Myndighed, og se, alt Kvindefolket vil følge Dem.

Mariane Nielsen.

Fra Verdensudstillingen.

IV.

At tale om det store Palads med dets Hundreedaarsudstilling vilde være at vove sig ind paa at skrive det 19de Aarhundredes Kunsthistorie, i det mindste for Frankrigs Vedkommende. Den vil blive skrevet og bliver til dels alt nu skrevet af de forskellige lærde, der holder Foredrag over Kunst paa Udstillingen. Professor Lafenestre, Forfatteren af Louvre-Kataloget, den Mand, der i de senere Aar har arbejdet paa at ordne Malerisamlingen i Louvre paa en let overskuelig Maade, som vi skylder, at de italienske Mestre findes med Lethed, og som i Vinter har ordnet den hollandske, hører desværre ikke til de Mænd, der holder Foredrag i det store Palads. . . . Jeg undte det store Publikum at høre ham. Han læste derimod i Juni Maaned paa Collège de France over fransk og udenlandsk Kunst paa Udstillingen, for at give sine Tilhørere en Ledetråd. Formodentlig vil vi faa hans fulde Beretning i Revue des deux Mondes. Desværre gik jeg Glip af hans Foredrag om vor egen Kunst. Af Kammeraters Optegnelser ser jeg, at han havde omtalt Joakim Skovgaards Kunst meget varmt, særlig fremhævet hans Dagligstue som fint følt og fuld-endt (exquis, délicieux, tout-à-fait extraordinaire).

Han havde talt om Krøyer, Ham-mershøj, den sidste interesserede ham særlig, Viggo Johansen. Han anerkendte den alvorlige Stræben efter Sandhed, der findes hos vor nyeste Kunst, selv hvor den undertiden antager en mindre tiltalende Form. . . . Det var jo ikke dansk Kunsthistorie, han gav, men Vejledning til at se paa de Billeder, der var sendt.

Det er lærerigt at se den Række Arbejder fra forskellige Tider, som de franske Kunstnere har sendt ind. Udstillingen giver et Overblik, som man ikke senere vil kunne faa uden ved at rejse om i Landet. Den har i det hele en opdragende Karakter, og den, der kommer for at lære, vil ikke kalde den „Humbag“.

Palais des Congrès, Kongrespalad-set, er dog maaske den interessanteste Bygning. Ikke i og for sig, thi den er en stor Kasse og skal, efter hvad Frederic Passy sagde forleden, være meget skrøbelig. Saa skrøbelig, at man har anmodet Publikum om ikke at gøre for meget Spektakkel, ikke at samle sig i store Klynger, „men sidde pænt stille,“ og meget andet. Akustikken er meget slet i de store Sale, der rummer 1000 Mennesker, og daarlig nok i dem, der rummer 250. De mindre Sale er gode.

Her samles Aarhundredets Arbejde som i et Brændglas. Foruden de 150 officielle Kongresser, der holdes her, er der talrige andre. Amerikanerne har indrettet en École internationale, en Sommerskole, i Palais des Congrès. Der holdes Foredrag paa Engelsk om, hvad der er at se paa Udstillingen, og Deltagerne bliver saa om Eftermiddagen viste rundt paa Udstillingen af Foredragsholderen. At blive Medlem af Foreningen koster 25 francs. . . . Man faar et vist Antal Billetter til Udstillingen, en Uges Undervisning, tager Del i Udfugter og selskabelige Sammenkomster og faar Rapporten om alle Møderne. Bliver man længere end en Uge, kan man faa Adgang til længere Tid mod en mindre Betaling.

I Stuen i samme Palads udstiller